

ning for andre end dem, der har læst hele bogen, må man vist sige, at her snubles i starten.

Forfatteren vil imidlertid hurtigt opnå tilgivelse fra de læsere, som fortsætter. De indledende kapitler præsenterer sprog og metode, hvorefter bogens hovedkapitler på grundlag af specificerede modeller giver en række analyser af sammenhængen mellem mål og midler i økonomisk politik. Hovedparten består således af følgende led: Givet en model specificeret sådan og sådan; ved hvilke midler kan man da opnå dette eller hint? Modellerne varieres under hensyntagen til det stillede problem. Et sådant referat lyder præcist som indledningen til en elementær lærebogs afsnit om forbindelsen mellem økonomisk teori og politik. Bortset fra, at bogen ikke er for begyndere – men på den anden side heller ikke af de meget vanskelige – og i den forstand er mere end »elementær«, er dette imidlertid præcist dens indhold. Det særegne og fortjenstfulde er dels den konkretisering, som gennemføres af denne problemstilling og dels den række kommentarer og systematiseringer, som følger med.

Hvad systematiseringen angår, kan man a priori sætte spørgsmålstegn ved den strengt gennemførte, men dog ifølge sagens natur vage, sondring mellem kvantitative ændringer, kvalitative ændringer og reformer. Kvantitative ændringer er ændringer f. ex. i en (existerende) skattesats. Kvalitative ændringer er »strukturændringer«, således indførelse af en ny skat. Reformen er endnu dybere gående ændringer – som eksempel nævnes indførelse af et nyt socialt sikringssystem. Det ville i det mindste have været værdifuldt om man havde fået fremhævet disse sontringers relativitet. Tinbergens usædvanlige erfaringer som »policy maker« gør, at man kun frygtsomt sætter et spørgsmålstegn ved sontringens relevans.

Hvad kommentarerne angår, kunne man måske ønske sig større reservation. For en skandinavisk læser er det i det mindste forbausende at se, at Tinbergen – i betragtning af hans vægtige politiske indflydelse – ikke føler det nødvendigt at tage flere forbehold end han gør. Hvor f. ex. svenske økonomer

ville vaske hænder, så knap knoglerne blev igen, der lader Tinbergen ikke alene kød og blod, men også meget andet være. – Blandt de angivne kommentarer savner man iøvrigt ikke alene forbehold, men også understregninger. Det er således af vidtrækkende betydning, når forfatteren hævder, at »human needs, instead of having no ceiling, have, in fact, ceiling« (p. 22). Dette synspunkt strider mod almindelig opfattelse og er vel på langt sigt af større betydning, end Tinbergen antyder.

Det forekommer pædagogisk uklogt, når man – som her – stort set indskrænker sig til at slynge modeller ud uden trin for trin og meget omhyggeligt at forklare de ræsonnementer, der ligger bag de enkelte relationer. Denne fremstillingsform, som store dele af bogen bygger på, kræver urimeligt meget af læserne. Resultatet er da også, at læser man bogen i eet stræk, vil man ikke alene blive stakåndet, men vil tillige gå glip af meget. Ikke alene vil man kun vanskeligt trænge igennem til den egentlige teori, som ligger bag modellerne, men man vil tillige let overse væsentlige resultater. Eksempelvis når forfatteren p. 71/72 til et meget vigtigt resultat om det balancerede budgets multiplikator. Det kommer imidlertid i forbigarten – og har gode chancer for at blive overset. Sagt på en anden måde: Bogen burde i det mindste have bestået af en snes kapitler (et for hver model). I sin nuværende form indeholder den for meget til at kunne læses, som man ellers læser bøger. Den bør læses i mange bidder: et lille stykke af gangen – for man går i seng. – Dette taget i betragtning er det givne index skåret for småt.

P. Nørregaard Rasmussen.*

* Dr. polit., professor ved Københavns Universitet.

A Bibliography in Economics, Oxford University Press, London 1957.

Denne lille bog, som i modsætning til UNESCO's årlige bibliografi giver en kort, hele faget omfattende, *udvalgt* bibliografi, er udarbejdet af lærere i økonomi i Oxford.

ning for andre end dem, der har læst hele bogen, må man vist sige, at her snubles i starten.

Forfatteren vil imidlertid hurtigt opnå tilgivelse fra de læsere, som fortsætter. De indledende kapitler præsenterer sprog og metode, hvorefter bogens hovedkapitler på grundlag af specificerede modeller giver en række analyser af sammenhængen mellem mål og midler i økonomisk politik. Hovedparten består således af følgende led: Givet en model specificeret sådan og sådan; ved hvilke midler kan man da opnå dette eller hint? Modellerne varieres under hensyntagen til det stillede problem. Et sådant referat lyder præcist som indledningen til en elementær lærebogs afsnit om forbindelsen mellem økonomisk teori og politik. Bortset fra, at bogen ikke er for begyndere – men på den anden side heller ikke af de meget vanskelige – og i den forstand er mere end »elementær«, er dette imidlertid præcist dens indhold. Det særegne og fortjenstfulde er dels den konkretisering, som gennemføres af denne problemstilling og dels den række kommentarer og systematiseringer, som følger med.

Hvad systematiseringen angår, kan man a priori sætte spørgsmålstegn ved den strengt gennemførte, men dog ifølge sagens natur vage, sondring mellem kvantitative ændringer, kvalitative ændringer og reformer. Kvantitative ændringer er ændringer f. ex. i en (eksisterende) skattesats. Kvalitative ændringer er »strukturændringer«, således indførelse af en ny skat. Reformen er endnu dybere gående ændringer – som eksempel nævnes indførelse af et nyt socialt sikringssystem. Det ville i det mindste have været værdifuldt om man havde fået fremhævet disse sontringers relativitet. Tinbergens usædvanlige erfaringer som »policy maker« gør, at man kun frygtsomt sætter et spørgsmålstegn ved sontringens relevans.

Hvad kommentarerne angår, kunne man måske ønske sig større reservation. For en skandinavisk læser er det i det mindste forbausende at se, at Tinbergen – i betragtning af hans vægtige politiske indflydelse – ikke føler det nødvendigt at tage flere forbehold end han gør. Hvor f. ex. svenske økonomer

ville vaske hænder, så knap knoglerne blev igen, der lader Tinbergen ikke alene kød og blod, men også meget andet være. – Blandt de angivne kommentarer savner man iøvrigt ikke alene forbehold, men også understregninger. Det er således af vidtrækkende betydning, når forfatteren hævder, at »human needs, instead of having no ceiling, have, in fact, ceiling« (p. 22). Dette synspunkt strider mod almindelig opfattelse og er vel på langt sigt af større betydning, end Tinbergen antyder.

Det forekommer pædagogisk uklogt, når man – som her – stort set indskrænker sig til at slynge modeller ud uden trin for trin og meget omhyggeligt at forklare de ræsonnementer, der ligger bag de enkelte relationer. Denne fremstillingsform, som store dele af bogen bygger på, kræver urimeligt meget af læserne. Resultatet er da også, at læser man bogen i eet stræk, vil man ikke alene blive stakåndet, men vil tillige gå glip af meget. Ikke alene vil man kun vanskeligt trænge igennem til den egentlige teori, som ligger bag modellerne, men man vil tillige let overse væsentlige resultater. Eksempelvis når forfatteren p. 71/72 til et meget vigtigt resultat om det balancerede budgets multiplikator. Det kommer imidlertid i forbigarten – og har gode chancer for at blive overset. Sagt på en anden måde: Bogen burde i det mindste have bestået af en snes kapitler (et for hver model). I sin nuværende form indeholder den for meget til at kunne læses, som man ellers læser bøger. Den bør læses i mange bidder: et lille stykke af gangen – for man går i seng. – Dette taget i betragtning er det givne index skåret for småt.

P. Nørregaard Rasmussen.*

* Dr. polit., professor ved Københavns Universitet.

A Bibliography in Economics, Oxford University Press, London 1957.

Denne lille bog, som i modsætning til UNESCO's årlige bibliografi giver en kort, hele faget omfattende, *udvalgt* bibliografi, er udarbejdet af lærere i økonomi i Oxford.

Der anføres de – skønnede – mest centrale, nyere bøger og tidsskriftsartikler. Selv om en sådan bibliografi nødvendigvis ved udarbejdelsen må give anledning til mange tvivlsspørgsmål, således at enhver anden (end udgiverne) på en række punkter ville have valgt anderledes, undgås det ikke, at en meget stor del af de mest centrale, angelsaksiske arbejder kommer med. Det vil føre alt for vidt at nævne alternativer til det givne udvalg, så meget mere som det her givne udvalg, der er beregnet for studenter, har taget andre hensyn end rent bibliografiske. På trods af titlen er bogen snarere en studievejledning.

Udgiverne kunne uden skade have gjort sig lidt mere umage med det formelle. Jeg tænker her ikke alene på nogle vildledende trykfejl, men også på at man ikke har angivet bøgernes tryksted, ligesom der også kan findes direkte fejl i de angivne titler. Alligevel kan man anbefale den overskuelige, lille bog, som ikke er *The (Selected) Bibliography in Economics*, men som dog vil give alle, der ønsker at arbejde med et eller andet område, et godt udgangspunkt i eftersøgningen af relevant litteratur.

P. Nørregaard Rasmussen.*

* Dr. polit., professor ved Københavns Universitet.

John Kenneth Galbraith: The Affluent Society, Houghton Mifflin Company, Boston 1958, 368 sider.

Det hører utvivlsomt til undtagelserne, at man i Nationaløkonomisk Tidsskrift finder anmeldelser af bestsellers, men John K. Galbraiths »The Affluent Society« har igennem flere uger i efteråret 1958 figureret på fremtrædende pladser på New York Times' liste over bestsellers. Denne kendsgerning bør dog ikke afskrække nogen fra at læse bogen, der indeholder en overordentlig levende skildring af de samfundsmæssige problemer i USA ved slutningen af 1950'erne.

De indledende kapitler indeholder en række dogmehistoriske islæt, der strækker sig fra Adam Smith og Ricardo over Marx til Marshall og Keynes. Galbraith illustrerer i disse afsnit, hvorledes disse forfatteres

økonomiske teorier var knyttet til samfundsforholdene på de tidspunkter, hvor deres økonomiske teorier blev udformet, og det påvises derefter, hvorledes deres ideer er gået over i det politisk-økonomiske tanke-sæt, som Galbraith betegner som »the conventional wisdom«, hvorfra ideerne så senere hentes frem ved passende lejligheder og hyppigt anvendes i situationer, der på afgørende punkter afviger fra forholdene på tidspunktet for teoriernes udformning.

Galbraith når herigennem frem til et hovedtema i bogen, idet han anser det for at være et udslag af the conventional wisdom, når man endnu i et samfund som det amerikanske i 1950'erne – »the affluent society« – ser det som det centrale mål for den økonomiske politik at forøge den samlede produktion. Forfatteren tager samtidig afstand fra den moderne neutrale vurdering af forbruget, der ikke mener, at der er plads for nyttebetragtninger inden for den økonomiske teoris arbejdsområde.

Den resterende del af bogen, der overvejende har et økonomisk-politisk sigte, behandler en række aktuelle samfundsproblemer i øjeblikkets USA. Galbraith stiller sig tvivlende over for den udbredte opfattelse om, at USA's potentielle produktionsmuligheder vil være tilstrækkelige til at sikre USA's stilling under en international konflikt. Han henholder sig i denne forbindelse til sine egne erfaringer fra den amerikanske administration under den 2. verdenskrig, hvor man efter Galbraiths mening svækkede den amerikanske krigsindsats ved at tage vidtgående hensyn til de amerikanske forbrugere. Ud fra sin vurdering af forbruget vender han sig endvidere imod den udstrakte forbrugerkreditgivning i USA.

I omtalen af inflationsproblemet, som Galbraith betragter som et alvorligt problem, gør han sig til talsmand for at løse dette ved en direkte indsats over for lønninger, priser og avancer, medens hans vurdering af pengepolitikens muligheder i inflationsbekæmpelsen kan illustreres med følgende citat: »No other economic policy has ever shown such a capacity to survive failure to be hailed as success«.